

Deres ref.:
Vår ref.: 16/7175-2
Saksbehandler: Nina Sofie Lem Samuelsen
Dato: 19.04.2016

Svar på henvendelse om overnatting i forbindelse med pasientreise – syke transportforskriften § 6

HelseDirektoratet viser til din henvendelse i epost av 29. februar 2016, hvor du som leder i tar opp spørsmål knyttet til regelverket om overnatting i forbindelse med pasientreiser. Du får henvendelser fra medlemmene i foreningen om at de mener pasientreisekontorenes praksis er for streng med hensyn til når pasienten har behov for å reise dagen før, og få dekket overnattingsutgifter. Du ønsker en redegjørelse for regelverket slik at praksis kan bli likere ved de ulike pasientreisekontorene. Innledningsvis vil vi beklage at det har tatt noe tid å besvare henvendelsen din.

Retten til dekning av nødvendige utgifter når pasienten må reise i forbindelse med helsehjelp følger av pasient- og brukerrettighetsloven § 2-6. Pasienter får dekket reiseutgiftene av Pasientreiser. Hvilke utgifter pasienten har krav på å få dekket og som Pasientreiser skal dekke er bestemt i syke transportforskriften.¹

Etter syke transportforskriften § 6 første ledd bokstav b har pasienter som har rett til syke transport, også rett til overnattingsgodtgjørelse dersom overnatting er nødvendig under reisen. Når et pasientreisekontor skal bestille reisen må de derfor vurdere om overnatting er nødvendig i det konkrete tilfellet.

Pasientreiser ANS har en overordnet og rådgivende rolle overfor pasientreisekontorene og vi videresendte din henvendelse til dem for å få en redegjørelse for hva som er vanlig praksis hos pasientreisekontorene. Vi mottok Pasientreiser sin uttalelse i epost av 17. mars 2016.

I sin epost redegjør Pasientreiser ANS for hvordan nødvendighetsvurderingen etter syke transportforskriften § 6 første ledd bokstav b blir praktisert. De skriver bl.a.:

"Overnatting kan for det første være nødvendig pga. reiseveien, det vil si at tur-retur reise ikke lar seg gjennomføre i løpet av samme dag (...).

¹ Forskrift om rett til dekning av utgifter ved pasienters reise for undersøkelse eller behandling (<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2008-07-04-788?q=syke transport>).

Videre kan overnatting være nødvendig hvis pasienten på grunn av behandlingstidspunktet må reise tidlig om morgenen, som er forholdet som HBRS spesifikt tar opp. Det at man må stå opp tidligere enn vanlig mener ikke pasientreiser er tilstrekkelig til å si at overnatting nødvendig. Nødvendig betyr noe mer enn hensynet til hva som er bekvemt eller hensiktsmessig. Tidlig avreise kan imidlertid danne grunnlag for overnatting når avreisetidspunktet er urimelig tidlig ut fra en konkret vurdering av saken. Det ligger i bruken av uttrykket «nødvendig» at det ikke er klart når pasienten har rett til overnatting og ikke, og at skjønn må utøves. Som hovedregel for skjønnsutøvelsen anbefaler Pasientreiser ANS med bakgrunn i fylkesmannspraksis, at pasienter må forvente å reise fra kl. 05.00 om morgenen."

Videre skriver Pasientreiser ANS at hovedregelen kan fravikes hvis det er sannsynlig at pasientens helsetilstand forverres av reisen slik at pasienten ikke kan forventes å reise så tidlig som klokken 05.00. I din henvendelse har du opplyst at når barna må stå tidlig opp er både konsentrasjon og tilstedeværelse svekket, selv om reisen rent praktisk lar seg gjennomføre. Pasientreiser ANS skriver at:

"Vi har forståelse for at pasientene opplever tidlig avreise med påfølgende behandling som krevende. Pasientreiser er likevel bare ansvarlige for å dekke overnatting når dette er «nødvendig under reisen» (...). Når pasienten har utgifter som er nødvendige for å gjennomføre selve behandlingen, er det behandlende institusjons ansvar å dekke disse utgiftene jf. forskriften § 1 bokstav h med merknad."

Pasientreiser ANS skriver at de er ikke uenige med i at barna det er snakk om kan ha behov for overnatting. Men hvis overnatting ikke er nødvendig under reisen, faller dekning av utgiftene utenfor syke transportforskriftens dekningsområde, og pasientreisekontorene kan ikke innvilge dekning. Hvis overnatting i forkant/etterkant av behandling er nødvendig av behandlingmessige grunner, er det sykehuset og ikke Pasientreiser som er ansvarlig.

Pasientreiser ANS skriver videre at regelverket ikke er til hinder for at pasientene reiser til andre tider enn det pasientreisekontoret foreslår, forutsatt at dette ikke fordyrer reisen. Pasienten kan reise når han selv ønsker mot at eventuelle tilleggskostnader dekkes av pasienten selv. Ved rekvirerte reiser (når Pasientreiser skal bestille reisen for pasienten) må pasienten kontakte eget pasientreisekontor direkte for å tilpasse eget reisetidspunkt, hvis ikke bestiller kontoret den reisen de mener samsvarer best med behandlingstidspunktet.

Angående spørsmålet om ulik praksis ved pasientreisekontorene påpeker Pasientreiser ANS at ulike vedtak fra pasientreisekontorene i tilsynelatende like saker kan skyldes relevante faktiske forskjeller, og ikke nødvendigvis ulik praktisering av regelverket. De påpeker også at pasienter som er uenige med pasientkontorenes vedtak kan klage til Fylkesmannen. Fylkesmannen vil omgjøre vedtaket dersom pasienten ikke får dekket de utgiftene pasienten har krav på. Mange omgjorte vedtak etter § 6 ville ha vært en indikasjon på ulik praksis som skyldes uriktig forståelse av regelverket. Pasientreiser ANS opplyser at de ikke er kjent med at fylkesmennene har omgjort mange vedtak om overnatting.

I din henvendelse til Helsedirektoratet spør du om det er noen mulighet for at direktoratet kan gjøre noen presiseringer som legger til rette for en likere praksis. Helsedirektoratets rolle er å

tolke syke transportforskriften hvis den er uklar. I bestemmelsen om overnatting bruker forskriften ordet "nødvendig" for å vise at det må gjøres en konkret vurdering i hver enkelt sak om overnatting er nødvendig eller ikke, og direktoratet kan ikke gi nærmere retningslinjer for praktiseringen på dette punktet.

Som nevnt over er overnatting som er nødvendig av hensyn til behandlingen sykehusenes ansvar. Det er vårt inntrykk at helsepersonell i helseforetakene ikke alltid er kjent med begrensningene i hvilke utgifter pasientreiseordningen dekker. Dermed tar de ikke nødvendigvis hensyn til pasientenes reisevei eller behov for overnatting før behandling når de setter opp timer og kaller inn pasienter. For de som bor langt unna behandlingsstedet kan det derfor være nødvendig å gjøre behandlingsstedet oppmerksom på disse forholdene, slik at behandlingsstedet kan legge best mulig til rette for den enkelte pasienten.

Vennlig hilsen

Camilla Closs Walmann e.f.
seniorrådgiver

Nina Sofie Lem Samuelsen
førstekonsulent

Kopi til:
HELSEFORETAKENES SENTER FOR PASIENTREISER ANS